

EDUCATIE SI CERCETARE PENTRU
SOCIETATEA CUNOASTERII

I. PREAMBUL

Strategia „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii” se constituie ca al treilea pas dintr-un demers sistematic la care s-a angajat Președinția României.

În 19 ianuarie 2007 a fost înființată Comisia Prezidențială pentru Analiza și Elaborarea Politicilor din domeniile educației și cercetării, o comisie de experți care a prezentat într-un raport făcut public pe 12 iulie 2007 și intitulat *România educației, România cercetării* diagnoza sistemului, ca și principalele soluții la problemele identificate. Pe baza Raportului și a discuțiilor publice ulterioare, a fost elaborat **Pactul Național pentru Educație**, semnat în data de 5 martie 2008 de către liderii tuturor partidelor parlamentare și ulterior de Academia Română și reprezentanții altor 22 de organizații sindicale, studentești, asociația părinților, de alte organizații neguvernamentale interesate de bunul mers al educației și cercetării în România.

Strategia de față vizează dezvoltarea educației și cercetării în perioada 2009-2015 și se întemeiază, așadar, pe două tipuri de demersuri: unul de expertiză, celălalt de angajament politic major. Știm unde suntem. Acum este momentul să spunem clar:

- unde vrem să ajungem,
- ce măsuri trebuie luate și
- ce acțiuni trebuie întreprinse pentru a ne atinge țintele propuse.

Educația și cercetarea, oricât de nobile ar fi, nu sunt activități în sine; ele sunt mijloace prin care construim un tip de societate. Întrebarea „Ce-i de făcut cu educația și cercetarea în România?” este strâns legată de o alta, și anume „Ce fel de țară ne dorim?”. Strategia de față conține soluțiile operaționale pentru perioada 2009-2015, astfel încât prin educație și cercetare să construim în România o **societate a cunoașterii**, singura care poate aduce prosperitatea, dezvoltarea durabilă și dezvoltarea personală a fiecărui cetățean.

II. OBIECTIVE

Promovarea celor **patru piloni ai societății cunoașterii** – **educația, cercetarea, dezvoltarea și inovarea** – nu înseamnă doar susținerea prioritară a acestor activități sociale; înseamnă, în primul rând, **o nouă grilă de valori**. Trebuie să facem în așa fel încât cei care învață permanent, cei care cercetează, cei care contribuie la dezvoltarea și inovarea instituțiilor sau tehnologiilor să se bucure de cel mai înalt prestigiu social. Toate măsurile și acțiunile propuse în această strategie țintesc nu numai un nou aranjament instituțional și legislativ, cât mai ales un nou **angajament axiologic**, o nouă ierarhie de valori care să ne scoată din debusolarea axiologică pe care am trăit-o după 1989. Nu putem să realizăm în România o economie și o societate a cunoașterii fără să credem în valorile: învățarea înseamnă dezvoltarea-inovarea instituțiilor și tehnologiilor, cercetarea pusă în slujba rezolvării problemelor complexe cu care ne confruntăm.

Obiectivul final al acestei strategii este asumarea socială, reală, a unei noi scale de valori, necesară pentru realizarea consecventă a opțiunilor ce corespund unei economii a cunoașterii. Vom reuși dacă aceste valori se vor regăsi în acțiunile noastre, nu doar în discursurile ocazionale ale marilor zilei.

În baza analizelor efectuate, afirmăm că, printr-un efort susținut, **până în 2015**, putem și trebuie să atingem următoarele **obiective specifice**:

1. **Situarea performanțelor elevilor români la testele internaționale (PISA, PIRLS, TIMSS) în topul primelor 10 țări ale lumii;**
2. **Plasarea a cel puțin 3 universități românești în topul primelor 500 de universități din lume;**
3. **Creșterea de 5 ori a producției științifice și triplarea indicelui global de inovare, ceea ce ne-ar permite să atingem media actuală a UE la acești indicatori;**
4. **Reducerea ratei de părăsire prematură a sistemului de educație sub 5% (acum este de 23,6%);**
5. **Eliminarea diferențelor esențiale dintre învățământul rural și cel urban, dintre oportunitățile de învățare oferite grupurilor dezavantajate (grupuri minoritare, copii cu nevoi speciale etc.) și cele oferite majorității;**

6. Transformarea educației permanente într-o practică socială curentă la nivelul fiecărei instituții, publice sau private. Creșterea până la 20% a ratei de participare a adulților la educația permanentă;
7. Transformarea corpului didactic într-o elită profesională a națiunii;
8. Centrarea școlii pe nevoile beneficiarului (elevi/studenti, angajatori, comunitate);
9. Alocarea a cel puțin 7% din PIB pentru educație și cercetare și condiționarea cuantumului resurselor alocate unităților din sistem de rezultatele efectiv obținute.

Pentru a atinge aceste obiective, sunt necesare mai multe măsuri și acțiuni, care sunt prezentate în continuare.

III. MĂSURI ȘI ACȚIUNI DE IMPLEMENTARE

III.A. ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

În ceea ce privește învățământul preuniversitar, avem în vedere următoarele măsuri:

1. Compatibilizarea ciclurilor de învățământ cu cerințele unei educații moderne și cu Cadrul European al calificărilor

Argumente

Studiile actuale arată că educația timpurie (inclusiv cuprinderea unei părți a ei în învățământul obligatoriu) este cea mai eficientă investiție în educație. Clasa pregătitoare obligatorie produce egalitate de șanse și echitatea oportunităților de învățare, optimizează adaptarea la cerințele școlii și îmbunătățește performanțele școlare în primele clase. Integrarea clasei a IX-a în gimnaziu este o modalitatea esențială de a reduce rata abandonului școlar timpuriu, cele mai mari pierderi înregistrându-se, în prezent, la trecerea din clasa a VIII-a în clasa a IX-a. Utilizarea calculatorului a devenit o condiție esențială pentru munca și viața oricărui adult. Ca atare, achiziția competențelor de bază în utilizarea calculatorului (de nivel ECDL¹-Start: „Noțiuni de bază despre tehnologia informației,” „Utilizarea computerului și organizarea fișierelor”, „Editare de text”, „Informație și comunicare”) la finalul învățământului obligatoriu devine o necesitate. Dobândirea competențelor de nivel ECDL-Complet până la finalul liceului, indiferent de tipul acestuia, maximizează șansele absolvenților pe piața muncii și capacitatea lor de a valorifica maximal oportunitățile ulterioare de învățare. Ministerul Educației și Cercetării va asigura, în acest sens, infrastructura și echipamentele necesare, va încheia parteneriate cu centrele acreditate ECDL sau își va crea și acredita propriile centre.

Acțiuni

1.1. Legiferarea unei noi structuri a sistemului de învățământ

Termen: 2009.

Statul va sigura un învățământ generalizat și gratuit timp de 13 ani, de la clasa pregătitoare până la sfârșitul liceului. Învățământul obligatoriu va cuprinde clasa pregătitoare + învățământul

¹ ECDL – *European Computer Driving License* = Permis European de utilizare a computerului. ECDL-Start certifică competențele de bază; ECDL-Complet certifică competențe avansate.

primar + învățământul gimnazial (inclusiv clasa a IX-a) și se va finaliza cu o **Diplomă de Studii** și un **Certificat profesional** (care să ateste nivelul 1 de calificare profesională și achiziția competențelor de utilizare a calculatorului la nivel ECDL-Start, modulele 1, 2, 3, 7 din ECDL).
 Învățământul liceal (clasele X-XII) se va desfășura în trei profiluri de licee (teoretic, tehnologic și vocațional) și se va finaliza cu: a) **Diplomă de absolvire a liceului** b) **Licență europeană de utilizare a computerului** (ECDL-Compleat); c) **Certificat profesional** (nivel 3 de calificare – numai pentru liceele tehnologice).

Tabelul 1. Noua structură a ciclurilor de învățământ (1+4+5+3+ ciclurile Bologna) – descriere sintetică

Vârsta minimă de acces	Clasa	Niveluri EQF	Nivelul de învățământ	Cicluri curriculare
		8	Doctorat	Doctorat
		7	Masterat (60-120 credite)	Masterat
		6	Licență (180-240 credite)	Licență
		5	Ciclu scurt/120 credite	Ciclu scurt/120 credite
18	XII	4	Învățământ liceal (teoretic, tehnologic, vocațional)	
17	XI			
16	X			
15	IX			
14	VIII	3	Învățământ gimnazial	Ciclu curricular Observare și orientare
13	VII			
12	VI			
11	V	2	Învățământ primar	Ciclu curricular Dezvoltare
10	IV			
9	III			
8	II	1		Ciclu curricular Achiziții fundamentale
7	I			
5-6	CP	CP	CP	
0-5	Educația timpurie (creșe, grădinițe, programe de suport pentru părinți, evaluare și intervenție timpurie)			Prerechizitele școlarizării

Notă: Se poate concepe prelungirea cu un an a liceului tehnologic în condițiile în care el se finalizează nu numai cu o diplomă de bacalaureat, ci și cu un certificat de calificare Nivel 3. Nivelurile EQF sunt nivelurile din Cadrul European al Calificărilor. CP = clasă pregătitoare. Acordarea de credite pentru doctorat este opțională.

1.2. Formarea personalului didactic direct implicat în restructurarea ciclurilor de învățământ, în primul rând a educatoarelor/învățătorilor implicați în integrarea educației timpurii cu învățământul obligatoriu, precum și a profesorilor din școlile gimnaziale care vor avea clasa a IX-a

Termen: 2009-2010.

1.3. Luarea deciziilor administrative privind amplasarea și dotările necesare pentru clasa pregătitoare și pentru clasa a IX-a

Deciziile vor fi luate în concordanță cu condițiile locale și cu harta distribuției demografice și economico-sociale, astfel încât să fie satisfăcute toate cerințele pentru asigurarea calității, echității și eficienței sistemului.

Termen: 2009.

1.4. Constituirea consorțiilor școlare

Consortiile școlare sunt înțelegeri contractuale între unitățile școlare dintr-o arie geografică (constituite în baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației și Cercetării). Formarea consorțiilor școlare se face cu scopul de a optimiza utilizarea infrastructurii pentru educație, a resurselor materiale și a forței de muncă. Consortiile vor permite libera circulație a personalului în cadrul lor, pe verticală (ex. gimnazii-licee) sau pe orizontală (ex. liceu-liceu), astfel încât restructurarea ciclurilor curriculare să nu sincopeze normele didactice și accesul neîngrădit al elevilor la resursele de învățare.

Termen: 2009-2011.

1.5. Dotarea tuturor școlilor cu calculatoare conectate la internet

Odată stabilită noua rețea școlară, în profil geografic și comunitar, se va proceda la dotarea completă a școlilor cu calculatoare conectate la internet și cu soft-uri educaționale capabile să ridice calitatea predării și a învățării.

Termen: 2010.

2. Reforma curriculară și a procedurilor de evaluare

Argumente

Atât cercetările actuale din științele învățării, cât și beneficiarii sistemului de învățământ, susțin centrarea curriculumului pe competențe, nu pe informații. Competențele sunt blocuri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care optimizează rezolvarea de probleme. Strategia precizează care sunt competențele cheie pe care trebuie să se bazeze sistemul de învățământ. Ele sunt compatibile cu competențele promovate la nivelul Uniunii Europene și asigură flexibilitatea învățării. Ținând cont de evoluția minții elevilor și de facilitățile oferite de TIC, toate conținuturile curriculare trebuie digitalizate și trebuie constituită o Bibliotecă Școlară Virtuală, astfel încât cele mai bune resurse de învățare să fie accesibile oricărui elev, nelimitat.

Reforma curriculară implică, automat, o reformă a modului în care sunt evaluați elevii. O metodologie de evaluare incompatibilă cu noul curriculum va crea unul paralel. Elevii vor învăța mai degrabă ceea ce va fi evaluat decât ceea ce este stabilit în curriculum. Strategia susține o evaluare congruentă cu ciclurile școlare, centrată pe competențe, care să ofere feed-back real elevilor și care să stea la baza planurilor individuale de învățare.

Ațiuni

2.1. Centrarea curriculumului pe 8 categorii de competențe-cheie

Aceste 8 categorii de competențe-cheie sunt:

- a) Competențe de comunicare în limba maternă și în două limbi de circulație internațională;
- b) Competențe fundamentale de matematică, științe și tehnologie;
- c) Competențe digitale (de utilizare a tehnologiei informației pentru cunoaștere și rezolvarea de probleme);
- d) Competențe axiologice sau de valorizare (necesare pentru participarea activă și responsabilă la viața socială);
- e) Competențe pentru managementul vieții personale și al evoluției în carieră;
- f) Competențe antreprenoriale;
- g) Competențe de expresie culturală;
- h) Competențe de a învăța pe tot parcursul vieții.

Absolvenții învățământului obligatoriu vor dobândi aceste competențe la nivel de bază, iar absolvenții de liceu – la nivel avansat. Pe baza acestor competențe se va putea stabili clar profilul de formare (= ce vrem să știe elevul) pentru fiecare ciclu de studii. Pentru fiecare disciplină din planul de învățământ, conținuturile de învățare se vor organiza în așa fel, încât să contribuie coordonat la formarea competențelor menționate. Criteriul principal de evaluare și aprobare a unui manual școlar va fi legat de măsura în care contribuie la formarea competențelor menționate.

Se va crea o bancă de itemi, cu funcție orientativă, pentru a-i ajuta pe profesori ca, în notarea la clasă, să evalueze competențe, nu informații.

Termen: 2009-2010.

2.2. Introducerea disciplinei Tehnologia informației și comunicării (TIC), ca disciplină opțională în clasele I-IV și ca disciplină obligatorie în clasele V-XII

Această disciplină are funcția de a forma competențele necesare pentru nivelul ECDL-Start și ECDL-Complet. Competențele de utilizare a TIC oferă premise favorabile de învățare pe tot parcursul vieții și de dezvoltare a carierei personale.

Termen: 2010.

2.3. Flexibilizarea curriculumului

Flexibilizarea curriculumului se va realiza pe două dimensiuni:

- a) prin creșterea proporției orelor în curriculumul la dispoziția școlii (CDȘ);
- b) prin creșterea gradelor de libertate a profesorului în implementarea curriculumului în interiorul fiecărei discipline.

Ponderea CDȘ în ansamblul curriculumului va fi de 20% la nivelul învățământului obligatoriu și de 33% la nivelul liceului. Ce anume se va învăța în 1/5 din orele din învățământul obligatoriu și 1/3 din orele de la nivelul liceului se va decide la nivelul fiecărei școli, în funcție de nevoile de învățare ale copiilor, nu în funcție de nevoile de normare ale cadrelor didactice. Școlile vor putea astfel să se **centreze pe elev** și pe nevoile comunității, dar și să se **diferențieze** în funcție de oferta de cursuri către beneficiari.

Concomitent, este nevoie de o flexibilizare a curriculumului în interiorul fiecărei discipline. Curriculumul național va acoperi doar 75% din orele de predare, lăsând la dispoziția cadrului didactic 25% din timpul alocat disciplinei respective. În funcție de caracteristicile elevilor și de strategia școlii din care face parte, profesorul va decide dacă procentul de 25% din timpul alocat disciplinei va fi folosit pentru învățare remedială în cazul copiilor cu probleme, pentru consolidarea cunoștințelor sau pentru stimularea celor capabili de performanțe superioare. Pentru prima dată, flexibilizarea curriculară va permite profesorului să realizeze **planuri individuale de învățare** pentru fiecare elev. **Flexibilizarea curriculumului va produce individualizarea învățării.**

Termen: 2009-2011.

2.4. Digitalizarea conținuturilor curriculare și crearea unei Biblioteci Școlare Virtuale

Toate conținuturile ce trebuie învățate la școală, toate instrumentele de lucru, exemple orientative de probe de verificare a cunoștințelor vor fi convertite și în format digital și accesibile permanent oricărui elev sau profesor, pe o platformă de învățare tip LMS (*Learning Management System*), on-line. Lecțiile celor mai buni profesori vor fi procesate digital și stocate pe platforma de *e-learning*. Prin internet, orice elev va avea astfel acces la

lecțiile celui mai bun profesor. Se vor crea „laboratoare virtuale” pentru a compensa și/sau întregi dotarea laboratoarelor școlare. Pentru fiecare disciplină, se va crea o bază de resurse digitale, astfel încât fiecare profesor sau elev să poată avea acces rapid și gratuit la informațiile și instrumentele necesare pentru o învățare cât mai eficientă. Producția de conținuturi digitale pentru învățare (*e-contents*) va deveni un criteriu de performanță profesională al profesorilor. Curriculumul digital și Biblioteca Școlară Virtuală vor fi îmbogățite permanent, respectând cerințele de calitate și standardele internaționale (ex. SCORM, 2004).

Termen: 2009-2011.

2.5. Formarea profesorilor și a directorilor de școli pentru gestiunea și aplicarea unui nou curriculum

Centrarea curriculumului pe competențe, sporirea considerabilă a flexibilității curriculare, introducerea disciplinei TIC și digitalizarea curriculumului sunt potențialități care riscă să rămână slab valorificate fără o formare adecvată a cadrelor didactice și a managerilor de școli. Trebuie create și puse la dispoziția școlilor, a directorilor și a profesorilor instrumente de analiză a nevoilor de învățare, de analiză a caracteristicilor elevilor, de proiectare și de evaluare a unui curriculum descentralizat, astfel încât noul curriculum să producă profit cognitiv maxim pentru elevi.

Termen: 2009-2011.

2.6. Modernizarea procedurilor de evaluare

Evaluările școlare practicate până acum în România au o serie de deficiențe majore: 1) se evaluează mai degrabă informațiile reținute decât competențele formate; 2) nu există nicio legătură între ritmul evaluărilor și ciclurile curriculare de dobândire a competențelor; 3) evaluările sunt utilizate doar pentru a stabili ierarhii, în loc să fie prioritar utilizate pentru a oferi feed-back elevilor și părinților și pentru a întemeia planuri individuale de învățare. În plus, supralicitarea lor atât de către profesori, cât și de către părinți, a generat tot mai multe fraude și acte de corupție. Poate mai grav decât orice altceva, selectarea unui număr de subiecte din Curriculumul Național (curriculum obligatoriu) și afișarea lor pe internet, au dinamitat complet curriculumul național, creând un curriculum paralel. Ca profesor, de ce să predai, iar ca elev, de ce să înveți teme care oricum nu sunt evaluate prin teste? Temele de evaluare trebuie să fie identice cu cele din curriculum.

Pentru a reuși, reforma curriculară trebuie în mod obligatoriu asociată cu o reformă a procedurilor de evaluare, având la bază următoarele principii:

- (1) Evaluările curente și cele periodice verifică nu memoria informațiilor, ci competențele;
- (2) Fiecare ciclu de achiziție a competențelor (= ciclu curricular) se asociază cu un tip de evaluare periodică;
- (3) Evaluările periodice se finalizează nu numai cu un punctaj obținut de elev, ci și cu:
  - a) un **raport detaliat trimis părintelui/tutorei** privind situația școlară a copilului și consilierea corespunzătoare a părinților/tutorilor;
  - b) un **plan individualizat de învățare**, de recuperare (pentru copiii cu deficiențe de învățare), de accelerare (pentru copiii supradotați) sau de consolidare a cunoștințelor dobândite;
- (4) Nu există teme separate pentru examene, altele decât temele curriculumului. **Toate** temele din Curriculumul Național sunt evaluate, evitându-se astfel apariția unui curriculum paralel care să-l arunce în derizoriu pe cel Național;
- (5) Niciuna dintre cele două evaluări naționale (la sfârșitul învățământului obligatoriu și bacalaureatul) nu se vor finaliza în decizii binare de tip „admis-respins”, ci cu un punctaj, ca la testele tip PISA, care să arate performanța personală a elevului în raport cu cerințele curriculumului național;
- (6) Se înființează un instrument de evaluare și monitorizare comprehensivă a elevului, numit **Portofoliul de educație** al elevului. Acesta va conține nu numai rezultatele evaluărilor periodice, ci și rapoartele de evaluare, planurile individualizate de învățare, notificări ale cadrelor didactice sau ale consilierului școlar privind elevul, diplome și certificate obținute de elevi de la alte organisme acreditate decât școala proprie și care dovedesc aptitudinile sau performanțele speciale ale acestora. Evaluarea unidimensională a elevilor doar prin notele obținute la disciplinele școlare trebuie să aibă un sfârșit. **Portofoliul de educație** va permite o evaluare mult mai complexă și mai realistă a elevului. **Portofoliul de educație**, în format clasic și electronic, va fi transmis automat de la un ciclu de învățământ la altul, constituind baza de cunoaștere și evaluare multiaxială, comprehensivă, a elevului. Structura și constituirea **Portofoliul de educație** va face obiectul unui Ordin al Ministrului Educației.

Termen: 2009-2010.

Structura și caracteristicile evaluărilor școlare vor fi organizate după cum urmează:

- i. **La finalul clasei pregătitoare**, cadrul didactic responsabil întocmește un **Raport de evaluare** a competențelor cognitive, emoționale și sociale ale copilului, în baza unei metodologii specifice;
- ii. **La finalul clasei a II-a** – finalul ciclului de achiziții fundamentale (scris-citit, matematică), fiecare școală, în baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației și Cercetării, realizează evaluarea achizițiilor fundamentale. Rezultatele evaluărilor sunt folosite pentru individualizarea planurilor de învățare până la finalul clasei a IV-a pentru fiecare elev și pentru un **Raport de evaluare** detaliat către părinți. Rezultatele evaluării vor fi trecute în **Portofoliul de educație** al elevului;
- iii. **La finalul clasei a IV-a**, Ministerul Educației și Cercetării va realiza, prin eșantionare, o evaluare la nivel național. Evaluarea se va baza pe curriculumul național și va avea itemi construiți prin analogie cu cei din testele internaționale PIRLS și TIMSS. Scopul principal al acestei evaluări este de a obține informații riguroase despre performanțele învățământului primar și politicile remediale ce trebuie implementate. Școlile pot decide, în baza unor metodologii proprii și alte modalități de evaluare a propriilor elevi de clasa a IV-a;
- iv. **La finalul clasei a VI-a** (finalul ciclului curricular „Dezvoltare”) toate școlile, în baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației și Cercetării, vor realiza evaluarea elevilor prin două probe trans-curriculare:
  - limbă și comunicare (limba română și o limbă străină),
  - matematică și științe.Rezultatele evaluărilor vor fi utilizate pentru realizarea unui raport detaliat către părinți, pentru orientarea școlară către un anumit tip de liceu și pentru individualizarea planurilor de învățare pentru anii următori de studiu. Școala și elevul vor avea, astfel, posibilitatea ca în clasele VII-IX (ciclul curricular: „Observare și orientare”) să remedieze deficiențele constatate și să orienteze elevul către tipul de liceu/tipul de carieră care i se potrivește mai bine. Rezultatele evaluării, împreună cu planurile individuale de învățare, se arhivează în Portofoliul educațional al elevului.
- v. **La finalul clasei a IX-a** (finalul învățământului obligatoriu și al ciclului curricular „Observare și orientare”) se va realiza o **evaluare națională trans-curriculară obligatorie** a tuturor elevilor. Evaluarea va avea patru componente:
  - 1) Evaluarea competențelor de comunicare în **limba maternă și în două limbi de circulație internațională**. Probele de evaluare vor verifica nivelul de achiziție

a curriculumului național și vor avea itemi construiți prin analogie cu cei din testele PISA. Probele vor fi raportate la nivelurile de performanță din **Cadrul Comun European de Referință pentru Limbi**, astfel încât rezultatele obținute de elevi să poată fi folosite de aceștia oriunde în UE;

2) Evaluarea competențelor la **matematică și științe**. Proba se va baza pe curriculumul național la matematică și științe și va avea itemi construiți prin similitudine cu testele PISA;

3) Evaluarea competențelor de utilizare TIC de nivel ECDL-Start, printr-o probă practică;

4) Evaluarea, prin calificative, a celorlalte competențe-cheie de către diriginte, consilierul școlar și colectivul de profesori ai clasei respective, pe baza rezultatelor obținute în ciclul gimnazial.

Rezultatele obținute de către elevi se vor exprima în puncte (componentele a și b) sau calificative (componentele c, d), care să reflecte nivelul atins în dobândirea competențelor cheie de către fiecare elev în parte. **Nu se va opera cu nicio grupare binară a rezultatelor de tipul „admis-respins”**. Detaliile evaluării naționale de la finalul învățământului obligatoriu vor face obiectul unei metodologii specifice.

Absolvenții învățământului obligatoriu vor obține:

a) o **Diplomă de Absolvire a învățământului obligatoriu** – cu o Anexă la diplomă, în care vor fi înscrise punctajul și calificativele la probele de evaluare a competențelor cheie;

b) un **Certificat Profesional** în care vor fi înscrise competențele dobândite conform ECDL-Start.

Diploma de Studii (cu Anexa la diplomă), Certificatul Profesional și alte înregistrări relevante privind aptitudinile și performanțele elevilor se includ în **Portofoliul de educație**.

Toți absolvenții de liceu vor putea urma învățământul liceal în condiții de gratuitate. Liceele au autonomie în stabilirea criteriilor de departajare, acolo unde numărul de înscriși depășește numărul de locuri oferite. Statul va acoperi toate costurile frecventării liceului pentru copiii provenind din mediul rural sau din grupuri socio-economice dezavantajate.

vi. La finalul clasei a XII-a (finalul liceului) se va realiza a doua evaluare națională: **examenul de bacalaureat** – diferențiat, în funcție de profilul liceului:

- a) Se vor stabili 3 tipuri de probe, în funcție de **principalele** tipuri de competențe dezvoltate de fiecare profil de liceu. Probele se bazează pe întregul curriculum aferent competențelor respective și vor avea un pronunțat caracter trans-disciplinar;
- b) În baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației și Cercetării, dirigințele, împreună cu consilierul școlar și profesorii care au predat pentru clasa în cauză pe parcursul liceului, evaluează, prin calificative, nivelul de realizare a celorlalte competențe cheie atins de fiecare elev;
- c) Pe parcursul clasei a XII-a se susțin examene pentru obținerea Licenței Europene de Utilizare a Computerului (ECDL-Complet).

Absolventul de liceu va obține:

a) o **Diplomă de absolvire** a liceului cu o **Anexă la diplomă**, unde vor fi trecute media generală de absolvire a liceului, punctajul la fiecare dintre probele de bacalaureat și calificativele pentru competențele cheie;

b) o **Licență Europeană de Utilizare a Computerului (ECDL-Complet)**. Absolvenții liceelor tehnologice și vocaționale vor primi, în plus, un **Certificat profesional – nivel 3 de calificare profesională**.

Aceste înscrisuri, alături de alte înscrisuri relevante privitoare la aptitudinile și performanțele elevului de-a lungul liceului, vor fi cuprinse în Portofoliul de educație.

Acele școli în care elevii nu ajung să obțină rezultate acceptabile sunt asistate timp de doi ani școlari, cu mijloace și resurse adecvate de remediere a deficiențelor. În caz de nereușită, personalul didactic din școlile respective va fi reevaluat și sancționat corespunzător. Pentru a asigura calitatea învățării, Ministerul Educației și Cercetării, ca și autoritățile locale pot decide desființarea unei școli și arondarea elevilor la alte unități școlare mai performante, asigurând toată logistica necesară.

Termen: 2009-2012

3. Accelerarea descentralizării în contextul asigurării calității.

Argumente

Procesul de descentralizare, de aducere a deciziei cât mai aproape de locul unde se desfășoară activitatea de bază, trebuie accelerat. Reușita descentralizării depinde, în mare măsură, de două cerințe care trebuie respectate: (1) descentralizarea trebuie să vizeze toate aspectele procesului de învățământ: curriculum, resurse umane, finanțare și administrare; (2) descentralizarea trebuie să

contribuie la întărirea mecanismelor de asigurare a calității. **Descentralizarea nu e scop în sine; ea are sens dacă face sistemul mai eficient, mai relevant, mai echitabil și de o calitate mai bună.** Statul va stimula, prin toate mijloacele, competiția în sistemul de învățământ.

Acțiuni

3.1. Descentralizarea financiară echilibrată.

Finanțarea de care va dispune unitatea de învățământ va avea patru componente:

- a) **Finanțarea de bază**, care e formată din costul standard/elev (preșcolar) + coeficienți de corecție (pentru grupuri minoritare, dezavantajate, copii cu nevoi educaționale speciale). Ea va acoperi integral toate cheltuielile de personal, manuale, dotări generale și întreținere curentă. Finanțarea de bază se atribuie, prin administrațiile financiare județene – direct unităților de învățământ, din bugetul de stat;
- b) **Finanțarea complementară** cuprinde cheltuielile de investiții, reparații capitale și dezvoltarea rețelei școlare. Finanțarea complementară este asigurată din bugetul de stat și bugetele Consiliilor Locale. Consiliul Local decide distribuirea finanțării complementare către școli, pe baza proiectelor de dezvoltare instituțională a acestora, precum și în funcție de nevoile de dezvoltare a rețelei școlare;
- c) **Finanțarea suplimentară**, formată din fonduri de la Consiliile Județene (fonduri de echilibrare, alte fonduri) și Consiliile Locale, care stabilesc atât cuantumul, cât și destinația acestora;
- d) **Autofinanțarea**, fonduri obținute direct de unitatea de învățământ, care sunt gestionate conform propriilor decizii.

Proiectul de buget este întocmit de fiecare unitate de învățământ, în baza unei metodologii stabilite de Ministerul Educației și Cercetării și aprobat de Consiliul Local. Execuția bugetară intră în responsabilitatea unității de învățământ.

Structura de finanțare prezentată mai sus asigură o autonomie crescută unităților de învățământ, dar și responsabilități suplimentare. Ea ține seama și de studiile în domeniu, care arată că, în materie de **rețea școlară locală sau județeană**, deciziile cele mai bine fundamentate se iau nu la nivelul unităților de învățământ, ci la nivelul consiliilor locale, respectiv județene.

Termen: 2009-2012.

3.2. Descentralizarea deciziilor referitoare la resursele umane.

Toate deciziile privind angajarea, motivarea, dezvoltarea carierei, formarea continuă și concedierea personalului se vor lua la nivelul unității de învățământ, în baza unei metodologii

stabilite de Ministerul Educației și Cercetării, care va intensifica procedurile de control al calității resursei umane. Directorii vor fi angajați pe bază de concurs, în baza unei metodologii specifice, de către Consiliul de Administrație al școlii. Consiliul de Administrație va fi format din 1/3 membri cadre didactice din școală, 1/3 reprezentanți ai părinților și 1/3 – reprezentanți ai Consiliului Local. Directorul încheie cu Consiliul de Administrație un contract de management. În cazul neîndeplinirii contractului de management, directorul poate fi demis la inițiativa a 1/3 din membrii Consiliului de Administrație, cu votul majorității simple.

Directorul școlii nu poate fi membru al vreunui partid politic.

Termen: 2009-2011.

3.3. Descentralizarea administrării și curriculumului.

Majoritatea deciziilor administrative trebuie luate la nivelul școlii. Inspectoratul Școlar Județean va avea funcții de :

- a) orientare, control și formulare de criterii specifice privind asigurarea calității,
- b) instanță de apel în relațiile dintre unitățile de învățământ și angajați,
- c) centru de resurse pentru rețeaua școlară la nivelul județului.

Ministerul Educației și Cercetării se va concentra, în primul rând, pe elaborarea de politici și strategii și pe asigurarea eficienței, echității, calității și relevanței sistemului de învățământ. Curriculumul național e stabilit de Ministerul Educației și Cercetării, iar deciziile aparținând CDȘ și flexibilitatea curriculară intra-disciplinară se iau la nivelul unităților de învățământ.

Termen: 2009-2011.

3.4. Formarea resurselor umane pentru managementul descentralizat al unităților de învățământ

Pregătirea resurselor umane (directori de unități de învățământ, contabil, aparat tehnic) este o urgență și reprezintă o premisă esențială a succesului descentralizării. Descentralizarea fără profesionalizarea managementului unităților școlare va fi un eșec.

Se va crea un Centru de Resurse pentru Managementul Unităților Școlare, accesibil on-line, care să ofere permanent asistență, bune practici și instrumente în procesul descentralizării.

Termen: 2009-2012.

3.5. Stimularea competiției pentru calitate

Competiția, alături de finanțare și formare continuă, reprezintă un factor hotărâtor în creșterea calității învățământului. Ministerul Educației și Cercetării va finanța programe speciale pentru trei tipuri de competiții:

- a) **Competiții între școli.** Aceste competiții se vor baza pe evaluarea instituțională a fiecărei unități de învățământ. Școlile vor fi evaluate după două axe majore: **incluziune și performanță.** În urma evaluărilor pe fiecare dintre cele două axe, se va realiza o clasificare a școlilor pe 5 nivele („Excelentă”, „Foarte bună”, „Bună”, „Satisfăcătoare”, „Nesatisfăcătoare”). Vor fi premiate substanțial atât școlile cu excelență în incluziune, cât și cele cu excelență în performanță. Școlile care vor fi evaluate ca „Satisfăcătoare” sau „Nesatisfăcătoare” vor fi supuse unei asistențe și monitorizări severe, cu decizii corespunzătoare.
- b) **Competiții între profesori.** În baza unei metodologii specifice, școlile vor desemna **Profesorul anului**, ca semn al excelenței în predare. La nivel județean și național va fi desemnat **Profesorul anului** pentru fiecare disciplină din planul de învățământ. Excelența în predare va fi recompensată substanțial.
- c) **Competiții între elevi.** Olimpiadele pe discipline vor fi puternic încurajate. Lor va trebui să li adauge Olimpiadele de creație tehnico-științifică și artistică și Olimpiadele sportive.

Competiția va produce diferențiere și ierarhii, va arăta unde este calitatea și vom ști pe cine să recompensăm și pe cine să penalizăm.

Termen: 2009-2012.

4. Reformarea politicilor în domeniul resursei umane.

Argumente

Calitatea profesorilor este principalul factor care contribuie la succesul școlar al elevilor, iar calitatea directorilor – o garanție esențială a bunei funcționări a unităților de învățământ. Pentru a avea un corp profesoral și managerial de calitate, este nevoie de acțiuni ferme în domeniul salarizării, formării, evaluării și a reconstrucției imaginii sociale a profesiei didactice și a celor care o profesează.

Acțiuni

4.1. Diferențierea salarizării în funcție de performanță

Pentru promovarea profesiei didactice, este necesară asigurarea unui salariu mediu în învățământul preuniversitar echivalent cu 1,35 PIB/locuitor, ceea ce ar permite atingerea mediei de salarizare din țările OECD. Salarizarea cadrelor didactice trebuie făcută diferențiat, în funcție de performanțele obținute. Se va stabili o grilă de salarizare pe 5 niveluri, care să diferențieze între performanțele de excelență (nivel 5) și cele care sunt doar satisfăcătoare (nivel 1). Performanța la clasă a cadrului didactic va fi mai importantă în stabilirea salariului decât gradul didactic sau vechimea în învățământ.

Termen: 2009-2010.

4.2. Elaborarea unei noi metodologii de evaluare a cadrelor didactice

La sfârșitul anului școlar, fiecare cadru didactic va fi evaluat. La baza evaluării vor sta:

- (a) Autoevaluarea prestației la clasă;
- (b) Evaluarea din partea a 3 colegi de aceeași specialitate (unul desemnat de cadrul didactic în cauză, doi de către conducerea școlii);
- (c) Evaluarea din partea conducerii școlii.

Coeficientul final de evaluare, variind între 1 și 5 va fi stabilit de către Consiliul de Administrație și va constitui baza salarizării pentru următorul an.

Prestația la clasă și progresul elevilor în învățare trebuie să devină principalele criterii de evaluare și pentru acordarea definitivatului și a gradului II, nu notele obținute de profesor la examenele pe disciplinele academice. Accesul la gradul didactic I se va face în baza unei contribuții științifice sau didactice deosebite. Va fi introdus gradul didactic de **Profesor Emerit**, pentru performanțe excepționale în întreaga carieră.

Termen: 2009-2010.

4.3. Creșterea calității formării inițiale și continue

Următoarele decizii sunt urgente:

- a) Stabilirea criteriilor de acces în cariera didactică, printr-o metodologie elaborată de Ministerul Educației și Cercetării. De exemplu, nu considerăm că poate fi admis la cursurile de formare inițială, prin Departamentul de Pregătire a Personalului Didactic, un student restanțier.
- b) Încurajarea pieței de formare profesională continuă a cadrelor didactice prin acreditarea unui număr mai mare de furnizori de formare, în baza unor criterii riguroase de acreditare și evaluare externă;

- c) Formarea periodică a competențelor TIC la nivel ECDL-Complet pentru toate cadrele didactice din sistemul de învățământ, în maximum 2 ani de acum înainte;
- d) Formarea continuă a cadrelor didactice în regim de *e-learning* și *blended-learning*.
Constituirea unei platforme informatice **tip LMS** pentru formarea continuă a personalului didactic.

Termen: 2009-2011.

4.4. Inițierea de către Ministerul Educației și Cercetării a unor campanii în mass-media de revalorizare a școlii și a carierei didactice

Imagina școlii și a profesiei didactice în societate este, din păcate, tot mai nesatisfăcătoare. Promovarea, prin media, a bunelor practici din școli, a profesorilor și școlilor cu performanțe remarcabile este necesară. Pe măsură ce se vor constitui, noile realități din școala românească trebuie să-și găsească expresia mediatică.

Termen: 2009-2015.

4.5. Recunoașterea învățării non-formale și informale

Punerea la punct a procedurilor și condițiilor de recunoaștere a învățării non/informale realizate de cadrele didactice le-ar oferi acestora noi oportunități de dezvoltare în carieră, ar reduce numărul necalificațiilor din sistem și ar remedia multe nedreptăți. De pildă, în momentul de față, învățătorii absolvenți de liceu pedagogic sunt mult mai prost plătiți decât învățătorii absolvenți de facultate sau institutorii, deși prestația lor didactică la clasă este adeseori mult mai bună decât a absolvenților de învățământ superior. Prin recunoașterea învățării non/informale, se va ajunge la o corelare mai bună a competențelor cu salarizarea.

Termen: 2009-2011.

4.6. Profesionalizarea și depolitizarea carierei manageriale în educație

Managementul unităților de învățământ devine o activitate tot mai complexă. Ea este o ocupație în sine, nu o simplă funcție pe care o îndeplinește, temporar, după orele la clasă, un cadru didactic. **Ea trebuie complet depolitizată.** Vor fi elaborate standardele ocupaționale pentru toate pozițiile manageriale din sistemul de învățământ, de la director de școală, până la cea de director general din minister. În baza standardelor profesionale, vor fi realizate formarea continuă și inițială pentru managementul unităților de învățământ. Se va înființa un **Centru Național de Resurse**, accesibil on-line, care va asigura asistență, resurse și programe de

formare pentru cei care doresc să devină manageri. Managerii sau directorii de unități școlare vor fi supuși unei evaluări la finalul fiecărui an școlar.

La baza evaluării vor sta:

- a) autoevaluarea;
- b) evaluarea din partea altor trei manageri școlari (doi stabiliți de Inspectoratul Școlar Județean);
- c) evaluarea Inspectoratului Școlar.

Salarizarea se va face în strictă legătură cu performanțele manageriale. Așa cum am mai menționat, directorul/managerul din învățământ nu poate fi membru al vreunui partid politic.

Termen: 2009-2013.

5. Considerarea educației timpurii ca o prioritate a sistemului de învățământ

Argumente

Educația timpurie cuprinde totalitatea activităților educative (inclusiv terapiile educaționale) desfășurate în perioada copilăriei, de la 0 la 6/7 ani. Investiția în educația timpurie este cea mai rentabilă dintre toate investițiile educaționale pe care le poate face un stat și incumbă cele mai mici costuri de oportunitate. Competențele formate acum pot constitui baza achiziției altor competențe; dimpotrivă, problemele de dezvoltare neremediate la această vârstă, se agravează și duc la tulburări majore de comportament și nevalorificarea adecvată a oportunităților ulterioare de învățare. Studiile de specialitate arată că educația timpurie creează egalitate de șanse și este principalul instrument de reducere a abandonului școlar timpuriu.

Acțiuni

Pentru implementarea acestei măsuri, o serie de acțiuni indicative trebuie întreprinse.

5.1. Declarația, prin lege, a educației timpurii ca bun public și finanțarea de către stat a cheltuielilor cu educația timpurie

Finanțarea se va face prin vouchere, indiferent dacă copilul este educat într-o creșă/grădiniță de stat sau una privată. Pentru stat trebuie să conteze calitatea serviciului educațional, nu forma de proprietate/capital aflată la baza furnizorului de educație timpurie. Noua legislație trebuie să stabilească, de asemenea, tipurile de servicii, modalitățile de acreditare a furnizorilor, responsabilitățile instituțiilor implicate și modul de organizare, finanțare și structurare a sistemului de educație timpurie.

Termen: 2009-2010.

5.2. Elaborarea unui nou curriculum pentru educația timpurie

Noul curriculum va fi centrat pe dezvoltarea competențelor cognitive, emoționale și sociale ale copiilor și pe remedierea precoce a deficitelor de dezvoltare. Curriculumul trebuie să vizeze inclusiv activitățile educaționale ce trebuie întreprinse în creșe, precum și modul de compatibilizare a educației timpurii cu clasa pregătitoare și învățământul primar.

Termen: 2009-2010.

5.3. Formarea inițială și continuă a personalului implicat în educația timpurie

În prezent, nu există nicio formă de pregătire a personalului care să realizeze intervenție sau terapie educațională la nivel de creșe. Cadrele didactice din grădiniță trebuie pregătite în acord cu noua legislație și noul curriculum.

Termen: 2009-2012.

5.4. Înființarea unor echipe multidisciplinare de intervenție timpurie

Aceste echipe vor fi constituite din medici, psihologi, asistenți sociali. Echipele vor trebui să evalueze și să asiste încă din maternitate copiii cu risc și apoi să realizeze monitorizarea și asistența corespunzătoare a acestora. La nivelul celor mai bune grădinițe, se constituie **Centre de resurse pentru părinți**, care să ofere consiliere și asistență părinților care au copii cu nevoi speciale. Este de asemenea necesară extinderea activităților educaționale și de asistență la domiciliul copiilor cu deficiențe.

Termen: 2009-2014.

5.5. Coordonarea serviciilor oferite de Ministerul Educației și Cercetării cu cele oferite de Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii, Solidarității și Familiei, pentru optimizarea serviciilor de educație timpurie

Se impune stabilirea unui singur minister responsabil cu coordonarea proceselor implicate în educația timpurie, în vederea eficientizării intervențiilor și a utilizării bugetului alocat.

Termen: 2010.

5.6. Elaborarea unui sistem unitar de criterii și indicatori, precum și a unei proceduri riguroase de colectare a datelor privind funcționarea instituțiilor și calitatea personalului implicate în educația timpurie

În acest fel, sistemul educației timpurii ar deveni transparent, iar măsurile de corijare vor fi optimizate și vor avea la bază date de pe teren.

Termen: 2010-2011.

6. Stimularea puternică a educației permanente.

Argumente

În ceea ce privește rata de participare la educație pe tot parcursul vieții, România se situează pe ultima poziție din Europa, cu o participare de doar 1,6% față de 10,8% cât este media în UE. Aceasta înseamnă că, în România, învățarea permanentă este mai degrabă o figură de stil sau opțiunea unei minorități conștiente de avantajul competitiv pe care ți-l dă o astfel de opțiune decât un aranjament instituțional, susținut de stat. Lipsesc o cultură a învățării și educației continue. Lipsesc, de asemenea, o viziune integrată și coerentă privind toate formele de educație și formare profesională de care poate dispune un individ pe parcursul vieții. Nu avem mecanisme instituționale care să certifice și să valideze învățarea ce are loc în contexte informale și non-formale, deși construcția acestor mecanisme a intrat ferm pe agenda europeană. Nu există stimulente concrete pentru individ sau pentru angajatori care să motiveze participarea la învățare pe tot parcursul vieții, deși statul câștigă cu atât mai mult cu cât are o forță de muncă mai educată.

Acțiuni

Principalele acțiuni ce trebuie întreprinse în acest domeniu sunt:

6.1. Elaborarea unei Legi a educației permanente

Legea educației permanente trebuie să devină legea-cadru a sistemului de educație din România. Ea trebuie să specifice toate structurile de educație, de la cele formale (educația timpurie, învățământ obligatoriu, liceal, universitar), până la cele implicate în formarea adulților. Legea trebuie să ofere o perspectivă clară și stabilă a ceea ce înseamnă sistemul de educație în România. Ea trebuie să specifice condițiile, procedurile și mecanismele de echivalare și recunoaștere a învățării non și informale.

Termen: 2009.

6.2. Lansarea unor campanii media pentru stimularea participării la educația permanentă și crearea unei culturi a învățării pe tot parcursul vieții

Lansarea de către Guvernul României a unui **program de cofinanțare**, până la 70%, a emisiunilor de educație și de formare profesională realizate de media publică și privată poate contribui masiv la formarea unei culturi a învățării.

Termen: 2009-2015.

6.3. Crearea unui cont bancar personal de educație permanentă pentru fiecare nou-născut din România

Contul va fi deschis de Guvernul României printr-un depozit echivalent a 500 EUR. Părinții/tutorii copilului sau alte persoane fizice interesate pot depune în acest cont noi sume, în limita a 500 EUR /an, care devin deductibile din impozitul pe venit. Contul va putea fi utilizat de copil abia după vârsta de 16 ani, în scopuri strict educaționale, precis determinate prin legislație. Existența unui asemenea cont, ca și sporirea lui prin deduceri fiscale pot contribui substanțial la dezvoltarea unei culturi a învățării în societatea noastră.

Termen: 2010.

6.4. Acreditarea școlilor ca centre de educație permanentă

Multe școli dispun de resursele umane, ca și de materialele necesare pentru a oferi educație și formare continuă. Ele pot oferi cursuri pentru părinți, cursuri de formare profesională, de limbi străine etc. În baza unei metodologii specifice, care va fi elaborată de către Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Muncii, aceste școli pot fi acreditate ca centre de formare continuă, iar resursele obținute vor rămâne la nivelul școlii pentru stimularea financiară a celor care le produc.

Termen: 2009-2015.

6.5. Lansarea programului „Școala după Școală”

Programul lansat de Ministerul Educației și Cercetării va oferi finanțarea și metodologiile prin care unitățile de învățământ vor putea să-și extindă activitățile cu elevii după orele de curs, asigurând, timp de 8 ore, condiții de învățare, recreere, sport, supraveghere și protecția propriilor elevi. În parteneriat cu Asociațiile părinților, școlile pot oferi, după orele de curs, activități de învățare remedială pentru cei cu deficiențe de învățare sau de accelerare a învățării pentru copiii supradotați.

Termen: 2009-2015.

III. B. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ȘI CERCETAREA

În ceea ce privește învățământul superior și cercetarea, avem în vedere următoarele măsuri:

7. Diferențierea universităților și concentrarea resurselor

Argumente

Sistemul de învățământ superior din România este nediferențiat pe criterii de calitate, ceea ce nu a permis concentrarea resurselor umane, materiale și financiare în universitățile de elită, condiție esențială pentru a atinge nivelul de excelență. Diferențierea pe baza criteriilor de calitate trebuie realizată la toate nivelurile: între instituții, între programe și între departamentele/catedrele din interiorul fiecărei universități. Alocarea banului public se va face prioritar către instituțiile, programele și departamentele cu performanțele de cea mai bună calitate. Mediocritatea academică nu mai poate fi susținută din banii publici.

Acțiuni

7.1. Evaluarea externă a tuturor instituțiilor de învățământ superior, publice și private

Această evaluare va avea ca scop diferențierea universităților, în funcție de calitatea output-ului și a proceselor din interiorul lor. Rezultatele evaluărilor vor fi făcute publice, iar în baza lor Guvernul va lua deciziile corespunzătoare. **Universitățile publice** care nu îndeplinesc standardele minime de funcționare nu vor mai fi finanțate din fonduri publice, intrând în lichidare sau fiind absorbite de cele performante. **Universitățile private** care nu performează la nivelul standardelor minime vor pierde dreptul de a le fi recunoscute diplomele de către instituțiile statului român. Ele nu vor mai face parte din sistemul național de învățământ superior, iar diplomele emise nu vor fi recunoscute de către Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Muncii, cu toate consecințele salariale și de angajare pe piața muncii. Ministerul Educației și Cercetării va constitui un fond de dezvoltare instituțională, care va fi alocat exclusiv celor mai bine plasate universități, indiferent dacă sunt publice sau private. Pentru concretizarea acestor opțiuni, instituțiile de învățământ superior acreditate vor fi evaluate de către ARACIS și CNCSIS, pe baza unor criterii riguroase și a unor indicatori de performanță măsurabili, pentru a fi *diferențiate și ierarhizate în 4 categorii*:

(a) de cercetare intensivă (cu ciclurile de studii: licență + master + doctorat + studii postdoctorale, cu accent pe programe de studii graduale și postgraduale);

(b) de educație și cercetare (licență + masterat);

(c) de educație (licență);

(d) vocaționale (institutele militare, de arte, de muzică, de educație fizică și sport).

Termen: 2009-2011.

7.2. Evaluarea învățământului superior la distanță

În perioada 2009-2011, ARACIS, pe baza unei metodologii speciale, relevante internațional, va evalua toate filierele învățământului superior la distanță și filialele din teritoriu ale universităților acreditate, în vederea re-acreditării. În urma proceselor de reacreditare, universitățile care dispun de programe de studii la distanță își constituie un departament distinct, responsabil de învățământul la distanță. Totodată, la nivel național, se constituie pe lângă ARACIS, din fonduri proprii, Centrul Metodologic al Învățământului Superior la Distanță, cu scopul de a elabora instrumente și ghiduri de creștere a calității învățământului superior la distanță.

Termen: 2009-2011.

7.3. Evaluarea și ierarhizarea programelor de studii

Programele de studii sunt mai ușor de comparat și ierarhizat decât instituțiile. În baza unor metodologii specifice, aprobate prin hotărâre de guvern, programele de studiu din cadrul aceluiași domeniu de studiu vor fi comparate și ierarhizate la nivel național. Rezultatele ierarhizărilor vor fi făcute publice. Programele de studiu din fruntea ierarhiei vor avea prioritate în finanțare prin alocarea granturilor de studiu. Programele de calitate slabă din universitățile publice nu vor mai primi bani publici pentru școlarizarea studenților.

Termen: 2009-2012.

7.4. Universitățile vor proceda la evaluarea departamentelor/catedrelor și clasificarea lor pe 5 nivele de performanță, în baza unei metodologii cadru elaborate de Ministerul Educației și Cercetării

Rectorii, prin contractul instituțional încheiat cu Ministerul Educației și Cercetării, devin direct responsabili de alocarea resurselor instituției, prioritar spre departamentele/catedrele cele mai performante. Departamentele/catedrele slab performante vor fi supuse, timp de 2 ani, unei monitorizări riguroase, după care, dacă nu-și îmbunătățesc semnificativ performanțele, vor fi desființate.

Termen: 2009-2011

7.5. Se organizează Institutul de Studii Avansate din România (ISAR).

Guvernul României, împreună cu Președinția și Academia Română, înființează ISAR. ISAR va avea ca principal scop să ofere cadrul instituțional în care diaspora științifică și cercetătorii de excelență din România să dezvolte proiecte științifice și programe de studii (masterat, doctorat, post-doc) comune, în domeniile științifice de maximă relevanță.

Termen: 2011.

7. Reforma politicilor privind resursele umane

Argumente

Resursele umane sunt principalul factor care determină excelența unei universități. După 1990, universitățile au beneficiat de o largă autonomie în privința gestionării resurselor umane. Din păcate, cu excepția unor insule de excelență, datorate mai degrabă meritelor personale decât politicilor instituționale, calitatea unei părți considerabile a personalului de predare și cercetare din universități este la un nivel scăzut, dovadă în acest sens fiind statisticile interne și internaționale privind calitatea publicațiilor și ponderea brevetelor de invenții.

Acțiuni

8.1. Asigurarea autonomiei și responsabilității totale a universităților în definirea normei didactice și de cercetare

Universitățile care se vor orienta prioritar spre cercetare vor avea, astfel, posibilitatea să definească normele altfel decât cele centrate pe educație sau decât cele vocaționale. Diferențierea instituțiilor de învățământ superior se va opri la poarta universităților dacă acestea nu vor avea autonomie în definirea conținutului posturilor de care dispun.

Termen: 2010.

8.2 Asigurarea autonomiei și responsabilității totale a universităților în selectare, evaluarea, motivarea, formarea și concedierea personalului didactic și de cercetare

Doctoranzii cu frecvență vor fi încadrați automat ca asistenți de cercetare sau asistenți de predare, iar bursele lor vor fi dublate, pentru a încuraja intrarea în sistemul de învățământ. Ierarhia didactică se va simplifica și orice criterii de vechime privind ocuparea pozițiilor didactice și de cercetare vor fi anulate. Posturile scoase la concurs de către universități vor

putea fi ocupate și de cetățeni străini, nu numai de cetățeni români. Dreptul de a conduce doctoranzi se va acorda inclusiv de la nivelul conferențiarilor cu performanțe deosebite, în condițiile în care toate instituțiile de învățământ superior vor trece printr-un proces de evaluare externă și reacreditare, pentru a avea dreptul de organizare a programelor de studii doctorale. Deciziile privind procesul de ocupare a posturilor de conferențiar și profesor rămân la nivelul universităților, la fel ca și responsabilitatea finanțării acestora. Libertatea academică va fi întărită și garantată prin lege. Ministerul Educației și Cercetării va putea oricând să controleze calitatea programelor de studii și să decidă încetarea finanțării din fonduri publice a programelor în care s-a încadrat resursă umană de slabă calitate sau libertatea academică a fost încălcată de către conducerea universităților.

Termen: 2010.

8.3 Funcționarea efectivă a unui Cod deontologic la nivelul fiecărei universități. Întărirea Comisiei de Deontologie la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, cu rol de instanță de apel în problemele de deontologie din interiorul universităților

Codul Deontologic și Codul de Asigurare a Calității devin anexe ale contractului instituțional dintre fiecare universitate și minister, în baza căruia se acordă finanțarea din fonduri publice. Semnarea contractului instituțional pe următorul an va fi condiționată de prezentarea rapoartelor privind **execuția bugetară, asigurarea calității și respectarea deontologiei** pe care, sub semnătura rectorului, universitățile le înaintează ministerului. Aceste rapoarte se fac publice.

Termen: 2009-2010.

8.4 Asigurarea portabilității granturilor

Aplicarea la competițiile pentru granturi se va face direct de către cercetător, aprobarea universității rezumându-se la angajamentul ofertei de facilități pentru cercetător. Grantul revine cercetătorului, iar acesta îl gestionează în conformitate cu legislația în vigoare (finanțare centrată pe cercetător, nu pe instituție). Transferul sau mutarea cercetătorului la o altă universitate înseamnă automat și mutarea/transferul grantului la universitatea respectivă. Centrarea granturilor pe cercetător și portabilitatea lor va spori puterea de negociere a cercetătorilor și va constitui un factor important de dezvoltare și inovare instituțională. Rectorii vor fi siliți să asculte și să respecte punctul de vedere al celor mai buni cercetători pe care îi are universitatea.

Termen: 2009-2010.

9. Promovarea universității centrate pe student

Argumente

Universitățile trebuie să-și îmbunătățească permanent calitatea serviciilor pe care le oferă studenților. Studenții vor fi considerați ca membri egali ai comunității academice, iar drepturile, obligațiile și libertățile lor trebuie cuprinse într-un **Cod al Studentului**. Participarea studenților la decizie trebuie să fie reală, nu decorativă, pentru a putea contribui la eficiența, calitatea, echitatea și relevanța sporită a învățământului superior. Universitățile trebuie să contribuie activ la asigurarea egalității de șanse, atât prin practicile lor cotidiene, cât și prin măsuri de ordin financiar. Totodată, universitățile românești trebuie să devină atractive pentru un număr cât mai mare de studenți străini. Internaționalizarea va aduce beneficii substanțiale atât pentru universitate, cât și pentru proprii studenți.

9.1. Drepturile, libertățile și obligațiile studenților vor fi cuprinse într-un Cod al Studentului

Drepturile studenților, ca membri ai comunității universitare, se referă la domenii cum ar fi: egalitatea de șanse de acces și succes în învățare, participarea neîngrădită la orice curs din universitatea în care sunt înmatriculați și la orice activitate academică de interes, examinarea echitabilă, beneficierea de toate facilitățile universitare, acces liber la informații clare, riguroase și detaliate despre programele de studiu și personalul academic sau despre asigurarea calității academice, organizarea în asociații studențești, reprezentarea în foruri de decizie instituțională academică și participarea la formularea și luarea deciziilor de tip academic. Libertățile studenților vizează *inter alia* libertatea de expresie, libertatea de asociere, libertatea opțiunilor politice, religioase sau de altă natură. Aria obligațiilor este circumscrisă învățării și examinării, participării la activitățile prevăzute de programele de studii, respectării regulilor de ordine instituțională. *Codul* va trebui să fie astfel elaborat încât să asigure un echilibru între drepturi, libertăți și obligații. *Codul este asociat cu un sistem instituțional de aplicare riguroasă*. Pentru a nu rămâne un simplu document de invocat în situații festive sau critice, fiecare universitate va institui un sistem de aplicare și monitorizare a respectării prevederilor *Codului*.

Termen: 2009-2010.

9.2. Îmbunătățirea serviciilor oferite studenților

Fiecare universitate va avea obligație de a asigura, pentru toți studenții, servicii de orientare și consiliere în carieră, cont e-mail și acces la baze de date (biblioteci) virtuale specifice domeniului, precum și un sistem electronic de vizualizare rapidă a situației școlare. Relațiile cu instituția, care acum sunt mediate de secretariate ineficiente și, adesea, corupte, trebuie substanțial debirocratizate. La nivelul fiecărei facultăți va funcționa *Oficiul Relații cu Studenții*, cu funcția de „ghișeu unic” pentru toate problemele acestora. La nivelul universității se înființează *Departamentul Relații cu Studenții*, cu o funcție similară la nivelul instituției. Încadrarea cu personal a acestor oficii și departamente se va face prioritar din rândul studenților.

Termen: 2009-2015.

9.3. Participarea studenților la decizie

Studenții trebuie să devină o prezență activă, nu numai în organele de decizie colectivă (Consilii profesoriale, Senat), unde adesea votul lor nu contează, ci și în **managementul executiv** al instituției. La nivelul facultății se va înființa poziția de **Prodecan al Studenților**, iar la nivelul universității funcția de **Prorector al Studenților**. Aceste poziții, înființate prin lege, vor fi ocupate de studenți de nivel masteral și doctoral și vor fi remunerate corespunzător, având același statut ca și celelalte poziții de prodecan/prorector. Universitățile vor fi obligate să asigure prezența studenților în comisiile de asigurare a calității și de deontologie. Prorectorul studenților are obligația să prezinte anual Senatului un Raport privind asigurarea calității și unul privind deontologia, reprezentând punctul de vedere al studenților în aceste privințe. Aceste rapoarte se fac publice.

Termen: 2009.

9.4. Realizarea unui sistem de împrumuturi pentru studenți

Guvernul României va crea un sistem de împrumuturi pentru studenți, garantate de stat. Împrumuturile vor acoperi nu numai taxele de studii, ci și costul vieții pe perioada studiilor (chirie, hrană, materiale de învățare etc.). Returnarea împrumutului se va face după angajarea absolvenților pe un loc de muncă. Quantumul dobânzii și al principalului va fi diferențiat în funcție de mărimea veniturilor salariale ale absolventului. Returnarea împrumutului va putea fi întreruptă pe perioada în care un absolvent e în șomaj sau are grave probleme de sănătate. Statul va putea acorda credite cu dobândă preferențială pentru studenții din mediul rural sau aparținând unor grupuri dezavantajate, stimulând accesul la învățământul superior și asigurând

astfel egalitatea de șanse. Absolvenții care vor practica profesia minim 5 ani în mediul rural vor fi scutiți de plata a 75% din împrumut, această parte fiind preluată de stat.

Termen: 2009-2012.

9.5. Internaționalizarea studiilor prin atragerea de studenți străini

Statul român va acorda un număr substanțial de burse pentru școlarizarea studenților străini. Aceste burse vor fi atribuite doar acelor universități și programe de studii care îndeplinesc cele mai ridicate standarde de calitate, indiferent dacă sunt publice sau private. Universitățile pot dispune integral de veniturile obținute din școlarizarea studenților străini. Ministerul Educației și Cercetării va realiza un **Registru Național Unic al Studenților**, români sau străini, care studiază în universitățile acreditate, în vederea unui control riguros al diplomelor.

Termen: 2009-2015.

10. Modernizarea managementului și conducerii universităților

Argumente

În momentul de față, structura și organizarea internă a universităților este reglementată strict prin lege, prin urmare universitățile nu-și pot defini organizarea internă în conformitate cu misiunea și strategia de dezvoltare asumate. O universitate care vrea să se centreze pe cercetare și excelență e obligată să aibă aceeași organizare pe catedre, aceeași structură în interiorul instituției ca și o universitate vocațională sau orientată preponderent spre educație. Se încalcă un principiu fundamental de management, conform căruia **structura unei organizații se stabilește în funcție de strategia asumată**. Actualmente, universitățile sunt libere să-și stabilească strategia, dar sunt constrânse să accepte o structură internă impusă.

Profesionalizarea managementului universitar este foarte redusă. În general, se consideră că orice universitar și, cu precădere, conferențiarul și profesorii, pot să conducă o facultate sau o universitate fără niciun fel de pregătire managerială prealabilă. Din păcate, atât practica, cât și cercetările de specialitate arată că lipsa de competențe manageriale nu se poate compensa prin calitățile academice, ceea ce creează adesea sincope în dezvoltarea instituțiilor la fiecare schimbare a decanilor și rectorilor.

Acțiuni

10.1. Legiferarea drepturilor universităților ca, în baza autonomiei universitare, să-și stabilească singure structura și modul de organizare a proceselor interne

Statul va evalua periodic calitatea serviciilor oferite de către fiecare universitate și responsabilitatea cu care aceasta utilizează banul public, dar nu va mai reglementa organizarea și structura internă a universităților. Universitățile vor putea opta pentru organizarea pe departamente puternice sau pe mai multe catedre mici, pentru un număr mai mare sau mai mic de facultăți în cadrul universității, pentru o organizare matriceală (pe departamente și programe trans-departamentale, cu autonomie financiară și decizională a acestora din urmă) sau, dimpotrivă, pentru o organizare tradițională. Structura va urma strategiei: odată ce și-a stabilit strategia de dezvoltare, orice universitate va putea să-și implementeze acea structură internă care să îi maximizeze șansele de reușită.

Termen: 2009-2010.

10.2. Implementarea sistemului managerial în conducerea universităților

Sistemul colegial de conducere a universităților (= organele de conducere sunt alese prin votul colegilor) se dovedește tot mai perimat. Doar 7 dintre primele 500 de universități din lume continuă să opereze cu o conducere colegială. Sistemul managerial, care are la bază recrutarea top-managementului și o conducere de tip corporatist, se dovedește mult mai capabil să facă față provocărilor cu care se confruntă universitățile în acest moment. Asimilarea paradigmei manageriale va necesita minimum 3-4 ani și trebuie stimulată, prin toate mijloacele, de către Ministerul Educației și Cercetării.

Termen: 2009-2012.

10.3. Înființarea Centrului Național de Pregătire a Managerilor din Învățământul Superior

Acest centru va fi realizat prin colaborarea Ministerului Educației și Cercetării cu Consiliul Național al Rectorilor și va avea funcția de pregătire managerială nu numai a celor aflați în funcții de conducere, ci și a tuturor universitarilor care iau în considerare managementul academic ca o opțiune de dezvoltare în carieră. În acest fel, se va lărgi substanțial bazinul de recrutare a personalului adecvat pentru middle-managementul (decanate) și top-managementul (rectorate, agenții și consilii naționale) învățământului superior. Acumularea de know-how în probleme de management și conducere universitară va dinamiza schimbarea. Centrul va funcționa ca bază de resurse și va asigura asistență managerială pentru conducerile aflate în funcțiune.

Termen: 2009-2010.

11. Finanțarea diferențială și flexibilă a universităților. Creșterea responsabilității publice a instituțiilor de învățământ superior

Argumente

Finanțarea universităților va cuprinde 4 categorii de fonduri:

- a) **finanțarea de bază** (pentru acoperirea costului standard/student);
- b) **finanțarea complementară** (pentru investiții și reparații capitale);
- c) **resurse proprii** (din taxele de studii, activități de cercetare – dezvoltare - inovare, servicii etc.);
- d) **finanțarea suplimentară** (de excelență). Finanțarea suplimentară se acordă din fonduri publice pentru a stimula excelența instituțiilor și a programelor de studii atât din cadrul universităților publice, cât și a celor private.

Finanțarea publică și autonomia universitară incumbă responsabilități sporite pentru instituțiile de învățământ superior. Ministerul Educației și Cercetării trebuie să stabilească un sistem clar de penalizări, mergând până la desființare, pentru universitățile cu performanțe slabe, care utilizează ineficient fondurile publice, care au probleme cu calitatea și deontologia profesională.

11.1. Finanțarea flexibilă prin granturi de studiu

Actuala finanțare – finanțarea pe student echivalent – este netransparentă și inflexibilă. Ea nu se bazează pe costurile reale de studiu, iar universitățile nu pot interveni în adaptarea ei la condițiile proprii. În baza unei metodologii elaborate de Ministerul Educației și Cercetării, universitățile vor stabili costurile reale încumbate de studiile pe fiecare domeniu. Ministerul Educației și Cercetării va asigura **finanțarea de bază** prin granturi de studiu, echivalentul costului mediu per student per domeniu. Granturile de studiu vor fi alocate prioritar spre acele domenii care asigură dezvoltarea sustenabilă a țării, iar, în interiorul domeniului, prioritar celor mai bine plasate programe. În acest fel, statul se va asigura că obține maximum de beneficiu educațional din banul public alocat. Universitățile vor avea dreptul să gestioneze granturile primite, în baza reglementărilor proprii. O universitate care vrea să stimuleze excelența, va putea cumula granturile de studiu, alocând unui student fizic cu performanțe deosebite o sumă substanțială; astfel, programele de excelență vor putea opera cu formații mici de studenți. Alte universități vor putea opta, de pildă, pentru fragmentarea grantului de studiu, oferind șansa unei finanțări, parțiale, pentru mai mulți studenți. Universitățile vor fi stimulate puternic să reflecteze la reducerea

costurilor, orice diferență dintre grantul de studiu și costul real rămânând la dispoziția universității pentru cheltuielile pe care aceasta le consideră necesare.

Finanțarea complementară se acordă numai universităților publice și numai dacă au proiecte viabile de dezvoltare instituțională. Finanțarea se va face pe proiecte de dezvoltare instituțională.

Finanțarea suplimentară se acordă numai programelor de excelență, indiferent dacă sunt realizate în universități publice sau private.

Fondurile obținute din **resurse proprii**, inclusiv cele de la studenții străini, rămân complet la dispoziția universităților.

Finanțarea se acordă multianual, pe cicluri de studiu. Rezultă o finanțare care face transparente costurile și deciziile universităților, care oferă flexibilitate, predictibilitate și direcționează banul public cu maximă eficiență.

Termen: 2009-2011.

11.2. Responsabilizarea publică a universităților

Autonomie crescută înseamnă mai multă responsabilitate socială. Legea învățământului superior va stabili responsabilitatea clară a universităților pentru: a) **calitatea** managementului și calitatea proceselor din cadrul universității (admitere, predare-învățare, cercetare, evaluare etc.); b) **gestionarea finanțărilor** din bugetul public; c) **deontologia** profesională; d) **drepturile și libertățile studenților**. Pentru fiecare dintre aspectele menționate, universitățile vor prezenta anual câte un raport care devine public și se afișează pe site. Prezentarea publică a acestor rapoarte devine o condiție fundamentală de încheiere a contractului instituțional pentru următorul an bugetar, deci a finanțării viitoare. Legea va trebui să precizeze, de asemenea, sistemul de recompense și sancțiuni prin care Ministerul Educației și Cercetării va stimula responsabilitatea publică a universităților.

Termen: 2009-2010.

12. Asigurarea calității și relevanței învățământului universitar

Argumente

Calitatea educației și relevanța acesteia pentru dezvoltarea personală și pentru economia cunoașterii sunt criteriile fundamentale de consacrare a învățământului superior românesc. Măsurile de asigurare a calității și relevanței trebuie să se desfășoare atât la nivel de sistem, cât și la nivel instituțional.

Acțiuni

12.1. Constituirea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior

Pentru fiecare program de studiu pe care îl desfășoară, universitățile trebuie să definească riguros calificarea la care duce acesta, în termeni de competențe și rezultate ale învățării. Curriculumul se va stabili astfel încât să maximizeze atingerea calificării, iar ponderea disciplinelor în dobândirea calificării finale se va reflecta în unitățile de credit alocate (ECTS). La nivel național, cadrul calificărilor se va stabili prin colaborarea dintre universități, asociațiile profesionale și angajatori. Calitatea unui program de studiu va fi evaluată în funcție de măsura în care curriculumul duce la formarea calificării dorite. Fiecare program de studiu propus de o universitate trebuie prezentat în mod public, cu specificații care se referă la profilul calificării universitare și la curriculumul de realizare, inclusiv al personalului didactic angajat în realizare. Ministerul Educației și Cercetării va iniția o mișcare academică de reconstrucție curriculară a studiilor de licență. Acest proces va avea în vedere: actualizarea conținuturilor cursurilor și compatibilizarea lor cu resursele de învățare din cele mai performante universități europene și transatlantice, stabilirea unor nuclee disciplinare comune și minime pentru fiecare calificare universitară, modernizarea tehnicilor de examinare a studenților și a examenului final de licență.

Termen: 2010.

12.2. Asigurarea calității masteratelor și doctoratelor

Programele de masterat și doctorat reprezintă principalele puncte slabe ale învățământului superior românesc. Pentru a remedia această situație, Ministerul Educației și Cercetării și universitățile trebuie să întreprindă, de urgență, următoarele acțiuni:

- (1) Stabilirea statutului profesional al absolventului de masterat (acces la poziții profesionale de înaltă expertiză, salarizare), în raport cu absolventul de licență, printr-o inițiativă legislativă comună a Ministerului Educației și Cercetării și Ministerului Muncii;
- (2) Stabilirea, printr-o hotărâre de guvern, a 4 tipuri de diplomă de master: a) master în științe (matematică, științele naturii și științe sociale); b) master în inginerie; c) master în arte (discipline umaniste, artistice și sportive) și d) master profesional (vocațional). Cerințele de admitere, procesul de învățare și dizertația finală pentru obținerea titlului de master vor fi particularizate pentru fiecare tip de masterat;

- (3) Acreditarea, de către ARACIS, a tuturor universităților care pot desfășura studii de masterat și doctorat. Acreditarea se va face pe domenii de studii, nu pe fiecare masterat/doctorat în parte, permițând astfel universităților să-și dezvolte flexibil propriile programe de masterat și doctorat. Universitățile neacreditate de către ARACIS pentru studii de masterat și doctorat nu vor avea diplomele recunoscute de către instituțiile statului, cu consecințele salariale și profesionale de rigoare;
- (4) Finanțarea preferențială a studiilor de masterat în limbi de circulație internațională și a doctoratelor în co-tutelă cu universități de prestigiu din străinătate. Vor fi încurajate, de asemenea, masteratele pe administrarea afacerilor, managementul instituțiilor publice, științe și inginerii avansate;
- (5) Stabilirea de parteneriate cu agenții economici și asociațiile profesionale pentru realizarea de masterate profesionale, care să răspundă direct cerințelor pieții. Minimum 30% din activitățile masteratelor profesionale trebuie susținute de practicieni experți în domeniul respectiv. Pregătirea personalului didactic și managerial din învățământul preuniversitar trebuie să se facă prioritar prin masterate profesionale.

Termen: 2009-2010.

12.3. Optimizarea funcționării Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS)

ARACIS are nevoie de o nouă metodologie centrată pe indicatori de proces și de output, de o formare intensivă a evaluatorilor, de profesionalizarea staff-ului și de dezvoltarea capacității instituționale. Ea trebuie să devină furnizor de asistență și expertiză pentru dezvoltarea mecanismelor de asigurare a calității din interiorul universităților. Un **nucleu comun de criterii și indicatori de calitate** trebuie de urgență elaborați împreună cu CNCSIS, CNFIS, ACPART ȘI ANCS. Studenții trebuie să devină parteneri cu drepturi egale în ARACIS.

Termen: 2011.

12.4. Promovarea culturii și practicilor antreprenoriale în universități

Universitățile care promovează cultura și practicile antreprenoriale au șanse sporite de adaptare într-o lume tot mai competitivă și globalizată. Stimularea intraprenariatului și antreprenorialului academic trebuie să devină un obiectiv major în următoarea perioadă pentru universitățile românești. Printr-o serie de măsuri legislative și financiare, statul va favoriza dezvoltarea periferiei antreprenoriale a universităților (incubatoare de afaceri,

spin-off companies) și va constitui un capital de risc pentru finanțarea inițiativelor de valorificare economică a rezultatelor din cercetare – dezvoltare - inovare. La rândul lor, universitățile trebuie să coreleze sistemele de recompensare (salarii, promovări, an sabatic etc.) cu reușitele antreprenoriale (intraprenoriale) ale angajaților. Organizarea matriceală (pe departamente și programe trans-departamentale cu autonomie decizională și financiară) va spori capacitatea universităților de a aborda probleme relevante inter și intra-disciplinare, cu mare impact asupra mediului socio-economic din afara universității.

Termen: 2012.

13. Reorganizarea sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare

Argumente

Performanțele sistemului nostru de cercetare-dezvoltare-inovare sunt modeste în comparație nu numai cu media europeană, ci și cu țările învecinate. Cauzele se leagă, în egală măsură, atât de deficitul de resurse (financiare și umane), cât și de managementul defectuos al cercetării.

Acțiuni

13.1. Evaluarea granturilor de cercetare numai de către cercetători cu rezultate științifice relevante internațional

Evaluarea granturilor se va face exclusiv pe baza unor criterii de performanță internațională. Se vor abandona complet practicile de „echivalare”. Statutul de evaluator al unui proiect de cercetare nu poate fi dobândit decât de către cei care au rezultate notabile, confirmate prin publicații și brevete relevante internațional. În acest sens, agențiile responsabile de finanțarea cercetării vor proceda la o selecție riguroasă a evaluatorilor pe bază de criterii comparabile cu cele europene, inclusiv prin includerea de cât mai mulți evaluatori din străinătate. La fel va proceda și ARACIS în evaluarea instituțională a calității.

Termen: 2010.

13.2. Reorganizarea sistemului de administrare a cercetării-dezvoltării în două agenții naționale și un Consiliu Național de Politica Științei (CNPS), după modelul european și din SUA

Cele două agenții – una având ca domeniu cercetarea, cealaltă dezvoltarea-inovarea, vor administra fondurile și implementarea programelor de cercetare. CNPS va stabili planurile

cadru și prioritățile activităților de CDI din România. Vom depăși situația actuală, în care cei ce stabilesc planul de dezvoltare a cercetării administrează și banii.

Termen: 2009.

13.3. Crearea unui mecanism fiscal prin care firmele private să poată dona 2% din impozitul pe profit pentru instituții publice de cercetare

Acest mecanism se inspiră din cel prin care persoanele fizice pot dona 2% din impozitul pe veniturile proprii pentru activități ale organizațiilor non-profit. Va crește aportul finanțărilor private la bugetul cercetării, cu efecte benefice multiple.

Termen: 2010.

13.4. Reducerea fragmentării sistemului de CDI

Patrimoniul instituțiilor publice de CDI falimentare nu trebuie privatizat decât dacă nicio instituție publică de CDI nu și-a exprimat intenția de a prelua respectivul patrimoniu, într-un interval de 6 luni de la anunțul public de privatizare.

Termen: 2009.

13.5. Împiedicarea accesului la fonduri publice de cercetare a tuturor persoanelor dovedite că au plagiat, precum și a celor care au gestionat ineficient fondurile de cercetare sau care nu au obținut rezultate semnificative dovedite prin publicații sau brevete

Termen: 2009.

13.6. Transparența totală a finanțării din fonduri publice a activităților de CDI și responsabilitatea publică a directorului de proiect pentru rezultatele proiectului

Acest mecanism va fi dublat de reducerea birocrăției în derularea granturilor de cercetare.

Termen: 2009.

IV. CONDIȚII DE IMPLEMENTARE

Implementarea cu succes a strategiei „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii” impune reunirea a trei condiții de bază: coordonarea acțiunilor de implementare, asumarea strategiei la nivel guvernamental și, respectiv stabilirea unui mecanism de monitorizare.

E nevoie înainte de orice de coordonarea acțiunilor. Măsurile strategice propuse necesită coordonarea riguroasă a mai multor tipuri de acțiuni:

- acțiuni **legislative**, de elaborare a unui pachet de legi: Legea Educației Permanente – ca lege cadru; Legea Învățământului Preuniversitar; Legea Universităților și Statutul Personalului Didactic;
- acțiuni **administrative și de politici publice** – de reorganizare a instituțiilor din învățământ și redefinirea relațiilor din interiorul acestora;
- acțiuni de **finanțare** consistentă a învățământului și cercetării, cu minim 7% din PIB și utilizarea eficientă a fondurilor europene disponibile;
- acțiuni de **formare a resurselor umane**, pentru a avea garanția că noua legislație va fi aplicată, administrarea sistemului se va optimiza, iar finanțarea va fi folosită cu maximă eficiență și responsabilitate.

Toate aceste acțiuni trebuie demarate concomitent. Ar fi o iluzie să credem că singură schimbarea legilor va eficientiza sistemul sau că o nouă legislație poate fi aplicată de aceleași structuri administrative sau că simpla creștere a finanțării ne va face mai performanți. După cum nicio resursă umană de calitate dar lipsită de instrumente legislative, financiare sau administrative nu poate rezolva gravele probleme ale sistemului. Succesul strategiei propuse depinde fundamental de coordonarea tuturor tipurilor de acțiuni, astfel încât, prin efectul lor cumulat, să producă masa critică necesară restructurării sistemului.

Este nevoie, pe de altă parte, de asumarea strategiei la nivel guvernamental. Lăsat singur, Ministerul Educației și Cercetării nu va putea duce la bun sfârșit implementarea strategiei. Multe dintre măsurile preconizate presupun acțiuni convergente și coordonate din partea mai multor ministere, precum Educație, Muncă, Interne, Finanțe sau Sănătate, ceea ce presupune, în fond, angajarea întregului guvern și a primului ministru. **Asumarea strategiei la nivelul guvernului prin persoana primului ministru devine obligatorie pentru succesul implementării ei.**

În fine, este nevoie de monitorizare. Președinția sau Parlamentul vor trebui să instituie o comisie de specialitate care să monitorizeze modul în care este implementată strategia, să identifice din timp problemele care ar putea să apară și să propună soluții pentru remedierea acestora. Comisia va prezenta periodic rapoarte independente de monitorizare, care vor fi făcute publice.

Asunata de guvern, implementata ca un tot unitar si monitorizata riguros, strategia
propusa ne maximizeaza sansele de a atinge obiectivele pe care cu totii le dorim. De noi
depinde cum va arata viitorul nostru.

CUPRINS

I. PREAMBUL	2
II. OBIECTIVE	3
III. MĂSURI ȘI ACȚIUNI DE IMPLEMENTARE	5
III.A. ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR	5
1. Compatibilizarea ciclurilor de învățământ cu cerințele unei educații moderne și cu Cadrul European al calificărilor	5
1.1. Legiferarea unei noi structuri a sistemului de învățământ	5
1.2. Formarea personalului didactic direct implicat în restructurarea ciclurilor de învățământ, în primul rând a educatoarelor/învățătorilor implicați în integrarea educației timpurii cu învățământul obligatoriu, precum și a profesorilor din școlile gimnaziale care vor avea clasa a IX-a	6
1.3. Luarea deciziilor administrative privind amplasarea și dotările necesare pentru clasa pregătitoare și pentru clasa a IX-a	6
1.4. Constituirea consorțiilor școlare	7
1.5. Dotarea tuturor școlilor cu calculatoare conectate la internet	7
2. Reforma curriculară și a procedurilor de evaluare	7
2.1. Centrarea curriculumului pe 8 categorii de competențe-cheie	8
2.2. Introducerea disciplinei Tehnologia informației și comunicării (TIC), ca disciplină opțională în clasele I-IV și ca disciplină obligatorie în clasele V-XII	8
2.3. Flexibilizarea curriculumului	9
2.4. Digitalizarea conținuturilor curriculare și crearea unei Biblioteci Școlare Virtuale	9
2.5. Formarea profesorilor și a directorilor de școli pentru gestiunea și aplicarea unui nou curriculum	10
2.6. Modernizarea procedurilor de evaluare	10
3. Accelerarea descentralizării în contextul asigurării calității	14
3.1. Descentralizarea financiară echilibrată	15
3.2. Descentralizarea deciziilor referitoare la resursele umane	15
3.3. Descentralizarea administrării și curriculumului	16
3.4. Formarea resurselor umane pentru managementul descentralizat al unităților de învățământ	16
3.5. Stimularea competiției pentru calitate	16
4. Reformarea politicilor în domeniul resursei umane	17
4.1. Diferențierea salarizării în funcție de performanță	17
4.2. Elaborarea unei noi metodologii de evaluare a cadrelor didactice	18
4.3. Creșterea calității formării inițiale și continue	18
4.4. Inițierea de către Ministerul Educației și Cercetării a unor campanii în mass-media de revalorizare a școlii și a carierei didactice	19
4.5. Recunoașterea învățării non-formale și informale	19
4.6. Profesionalizarea și depolitizarea carierei manageriale în educație	19
5. Considerarea educației timpurii ca o prioritate a sistemului de învățământ	20
5.1. Declararea, prin lege, a educației timpurii ca bun public și finanțarea de către stat a cheltuielilor cu educația timpurie	20
5.2. Elaborarea unui nou curriculum pentru educația timpurie	21
5.3. Formarea inițială și continuă a personalului implicat în educația timpurie	21
5.4. Înființarea unor echipe multidisciplinare de intervenție	21
5.5. Coordonarea serviciilor oferite de Ministerul Educației și Cercetării cu cele oferite de Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii, Solidarității și Familiei, pentru optimizarea serviciilor de educație timpurie	21
5.6. Elaborarea unui sistem unitar de criterii și indicatori, precum și a unei proceduri riguroase de colectare a datelor	21
6. Stimularea puternică a educației permanente	22
6.1. Elaborarea unei Legi a educației permanente	22
6.2. Lansarea unor campanii media pentru stimularea participării la educația permanentă și crearea unei culturi a învățării pe tot parcursul vieții	22

6.3.	Crearea unui cont bancar personal de educație permanentă pentru fiecare nou născut din România.....	23
6.4.	Acreditarea școlilor ca centre de educație permanentă.....	23
6.5.	Lansarea programului „Școala după Școală”	23
III. B. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ȘI CERCETAREA		24
7.	Diferențierea universităților și concentrarea resurselor.....	24
7.1.	Evaluarea externă a tuturor instituțiilor de învățământ superior, publice și private.	24
7.2.	Evaluarea învățământului superior la distanță.....	25
7.3.	Evaluarea și ierarhizarea programelor de studii	25
7.4.	Universitățile vor proceda la evaluarea departamentelor/catedrelor și clasificarea lor pe 5 nivele de performanță.	25
7.5.	Se organizează Institutul de Studii Avansate din România (ISAR).	26
8.	Reforma politicilor privind resursele umane.....	26
8.1.	Asigurarea autonomiei și responsabilității totale a universităților în definirea normei didactice și de cercetare.....	26
8.2.	Asigurarea autonomiei și responsabilității totale a universităților în selectare, evaluarea, motivarea, formarea și concedierea personalului didactic și de cercetare	26
8.3.	Funcționarea efectivă a unui Cod deontologic la nivelul fiecărei universități. Întărirea Comisiei de Deontologie la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, cu rol de instanță de apel în problemele de deontologie din interiorul universităților	27
8.4.	Asigurarea portabilității granturilor.....	27
9.	Promovarea universității centrate pe student	28
9.1.	Drepturile, libertățile și obligațiile studenților vor fi cuprinse într-un Cod al Studentului.....	28
9.2.	Îmbunătățirea serviciilor oferite studenților	28
9.3.	Participarea studenților la decizie.....	29
9.4.	Realizarea unui sistem de împrumuturi pentru studenți	29
9.5.	Internaționalizarea studiilor prin atragerea de studenți străini	30
10.	Modernizarea managementului și conducerii universităților.....	30
10.1.	Legiferarea drepturilor universităților ca, în baza autonomiei universitare, să-și stabilească singure structura și modul de organizare a proceselor interne	30
10.2.	Implementarea sistemului managerial în conducerea universităților	31
10.3.	Înființarea Centrului Național de Pregătire a Managerilor din Învățământul Superior	31
11.	Finanțarea diferențială și flexibilă a universităților. Creșterea responsabilității publice a instituțiilor de învățământ superior.....	32
11.1.	Finanțarea flexibilă prin granturi de studiu	32
11.2.	Responsabilizarea publică a universităților	33
12.	Asigurarea calității și relevanței învățământului universitar	33
12.1.	Constituirea Cadrului Național al Calificărilor din Învățământul Superior.....	34
12.2.	Asigurarea calității masteratelor și doctoratelor	34
12.3.	Optimizarea funcționării Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS)	35
12.4.	Promovarea culturii și practicilor antreprenoriale în universități	35
13.	Reorganizarea sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare.....	36
13.1.	Evaluarea granturilor de cercetare numai de către cercetători cu rezultate științifice relevante internațional.....	36
13.2.	Reorganizarea sistemului de administrare a cercetării-dezvoltării în două agenții naționale și un Consiliu Național de Politica Științei (CNPS), după modelul european și din SUA	36
13.3.	Crearea unui mecanism fiscal prin care firmele private să poată dona 2% din impozitul pe profit pentru instituții publice de cercetare.....	37
13.4.	Reducerea fragmentării sistemului de CDI	37
13.5.	Împiedicarea accesului la fonduri publice de cercetare a tuturor persoanelor dovedite că au plagiat, precum și a celor care au gestionat ineficient fondurile de cercetare sau care nu au obținut rezultate semnificative dovedite prin publicații sau brevete	37
13.6.	Transparența totală a finanțării din fonduri publice a activităților de CDI și responsabilitatea publică a directorului de proiect pentru rezultatele proiectului.....	37
IV. CONDIȚII DE IMPLEMENTARE.....		38